

PROTOKÓŁ

z Posiedzenia Plenarnego Komitetu Nauk Geograficznych PAN

21 czerwca 2013 roku

Protokół prezentuje przebieg plenarnego posiedzenia Komitetu Nauk Geograficznych PAN, które odbyło się 21 czerwca 2013 roku w Pałacu Kultury i Nauki według następującego porządku:

1. Otwarcie posiedzenia, przyjęcie porządku obrad i protokołu z ostatniego zebrania plenarnego.
2. Bieżące sprawy funkcjonowania KNG PAN (referują: przewodniczący i członkowie Prezydium)
  - 2.1. Organizacja konferencji przy współudziale Komitetu Nauk Geograficznych PAN.
  - 2.2. Kalendarium działalności KNG do końca 2013 r.
3. Informacja przewodniczących z realizacji programów komisji i zespołów problemowych
4. Przedstawienie koncepcji wprowadzenia medalu Wincentego Pola przez KNG
5. Prezentacja stanowiska KNG PAN w sprawie miejsca geografii w systemie nauki w Polsce - referuje prof. dr hab. Andrzej Lisowski.
6. Dyskusja i przyjęcie stanowiska KNG PAN w sprawie miejsca geografii w systemie nauki.
7. Dyskusja podsumowująca.
8. Zakończenie posiedzenia.

Obecnych na posiedzeniu było 25 członków Komitetu Nauk Geograficznych PAN. Nieobecność w Posiedzeniu Plenarnym w dniu 21 czerwca 2013 roku zgłosili: prof. prof. L. Andrzejewski, Z. Długosz, P. Korcelli, Z. Michalczyk, P. Migoń.

ad. 1. Przewodniczący Komitetu Nauk Geograficznych PAN prof. dr hab. A. Kostrzewski powitał zebranych, poprosił o przyjęcie porządku obrad oraz protokołu z ostatniego Zebrania Plenarnego KNG PAN – 23 listopada 2012 roku. Porządek obrad oraz protokół zostały jednogłośnie przyjęte.

ad. 2. Sprawy dotyczące bieżącego funkcjonowania Komitetu Nauk Geograficznych zreferował przewodniczący prof. dr hab. A. Kostrzewski., który najpierw omówił oraz przedstawił zagadnienia, które były przedmiotem dyskusji na kolejnych posiedzeniach Prezydium:

11 stycznia 2013 – wyniki wyborów do CK, wynik rozmów z prof. prof. T. Kaczorkiem i J. Tazbirem, dualizm/ jedność geografii, priorytety badawcze geografii, medal im. Wincentego Pola, planowane czasopismo KNG.

15 luty 2013 – opracowanie strony internetowej KNG, analiza listów od Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz od Minister Edukacji Narodowej, koncepcja przygotowania raportu na temat miejsca geografii w systemie nauki, przyjęcie propozycji obchodów Ogólnopolskiego Dnia Geografa w dniu 23 kwietnia każdego roku, opracowanie ostatecznej wersji ankiety o stanie geografii w Polsce na lata 2009-2013, stan przygotowań MUG w Krakowie w roku 2014, organizacja VIII Forum Geografów Polskich w Szczecinie

24 maja 2013 – wydawnictwo KNG PAN na Konferencję MUG w Krakowie, koordynacja prac geografów w zakresie organizacji geoparków, Warsztaty Geograficzne KNG w roku 2014 (Tadżykistan, Wyspy Jońskie) i w 2015 (Chiny, ew. Namibia), przyjęcie ostatecznej koncepcji medalu Wincentego Pola, organizacja konferencji współorganizowanych przez KNG, analiza realizacji przyjętych kierunków działalności KNG na kadencję 2011-2014. Następnie Przewodniczący podkreślił, że w okresie między zebraniem Prezydium odbywały się spotkania sekretariatu KNG, w trakcie których załatwiano bieżące sprawy Komitetu.

Następnie prof. A. Kostrzewski omówił wyniki kilku spotkań w sprawie miejsca geografii w gospodarce i w życiu społecznym: z *mgr inż. Olgierdem Dziekońskim* – Podsekretarzem Stanu w Kancelarii Prezydenta RP, *dr Andrzejem Jagusiewiczem* – Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska, *dr Michałem Kielsznia* – Dyrektorem Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, *mgr Jerzym Zielińskim* - Dyrektorem Departamentu Geodezji, Kartografii i Systemów Informacji Geograficznej, *mgr Januszem Zaleskim* – Głównym Konserwatorem Przyrody, *prof. dr hab. Jackiem Gulińskim* – Wiceministrem MNiSW oraz *prof. dr hab. Andrzejem Bereszyńskim* – Przewodniczącym Państwowej Rady Ochrony Przyrody.

Prof. dr hab. A. Kostrzewski poinformował zebranych, że do Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów na kadencję 2013-2016 wybrani zostali następujący członkowie naszego komitetu: prof. dr hab. Leon Andrzejewski, prof. dr hab. Kazimierz Krzemień oraz prof. dr hab. Tadeusz Strykiewicz, jednocześnie składając gratulacje.

Przewodniczący komitetu poinformował, że odbyły się także wybory na członków Polskiej Akademii Nauk i podał wyniki zaopiniowania przez KNG PAN zgłoszonych kandydatów przez ośrodki geograficzne - prof. dr hab. Bolesław Domański otrzymał 10 głosów popierających jego kandydaturę, a prof. dr hab. Tadeusz Strykiewicz - 6 głosów. W wyniku głosowania przeprowadzonego w Wydziale III PAN nasi kandydaci nie zostali przyjęci do Polskiej Akademii Nauk

Została omówiona także organizacja współpracy polsko-niemieckiej oraz polsko-ukraińskiej. W zakresie współpracy polsko-niemieckiej prof. A. Mizgajski zaproponował organizację konferencji bilateralnej w Słubicach w 2014 roku. Natomiast w zakresie współpracy polsko-ukraińskiej prof. W. Andrejczuk zaproponował organizację konferencji bilateralnej jesienią 2014 r na Ukrainie, a prof. Marian Harasimiuk w 2015 roku w Lublinie.

Prof. A. Kostrzewski poinformował, że problem przyznania Nagrody im. Eugeniusza Romera nie został jeszcze przez władze Wydziału III wyjaśniony.

Prof. dr hab. A. Kostrzewski zwrócił uwagę, że byłoby ze wszelkich miar korzystne złożenie do NCN lub NCBR projektu badawczego pod tytułem „Przemiany środowiska geograficznego Polski w warunkach zmian klimatu i narastającej antropopresji”, konieczne jest jednak wyłonienie kierownika projektu, który spełniałby wymagania stawiane przez w/w instytucje.

Przewodniczący Komitetu Nauk Geograficznych PAN omówił proces przygotowań nad opracowywaną ankietą dotyczącą stanu geografii w Polsce w latach 2009-2013 (tekst poniżej). Wyniki tej ankiety będą stanowiły podstawę przygotowywanej publikacji na konferencję MUG w Krakowie w roku 2014.

ANKIETA DO EKSPERTYZY O STANIE NAUK GEOGRAFICZNYCH w POLSCE
Okres 2009-2013

1. Charakterystyka strukturalna Instytutu/Wydziału
  - 1.1. istotne zmiany organizacyjne
  - 1.2. zatrudnienie (dynamika zmian kadrowych)
  - 1.3. wydawane czasopisma
  - 1.4. formy informacji i promocji

2. Kadra dydaktyczna, naukowa, laboratoryjna i administracyjna
  - 2.1. Kadra naukowa w podziale na:
    - profesorowie tytularni,
    - profesorowie uczelniani,
    - doktorzy habilitowani,
    - doktorzy,
    - magistry.

3. Dorobek naukowy Instytutu/Wydziału
  - 3.1. główne kierunki działania
  - 3.2. największe sukcesy: naukowe, zastosowania praktyczne
  - 3.3. trudności w realizacji zadań
  - 3.4. struktura publikacji w zakresie geografii fizycznej i ekonomicznej
  - 3.6. udział w światowym systemie i dorobku publikacyjnym
    - 3.6.1. IF czasopism
    - 3.6.2. liczba cytowań wg ISI (stosunek sumarycznej liczby cytowań do liczby pracowników w każdym roku według Web of Knowledge)

4. Miejsce Instytutu/Wydziału w nauce polskiej i światowej
  - 4.1. udział w programach badawczych
    - 4.1.1. krajowych
    - 4.1.2. UE
    - 4.1.3. innych międzynarodowych
  - 4.2. inne aspekty współpracy (staże, stypendia, szkolenia, itp.)
    - 4.2.1. krajowej
    - 4.2.2. UE
    - 4.2.3. inne
  - 4.3. udział pracowników Instytutu/Wydziału we władzach organizacji naukowych
    - 4.3.1. krajowych
    - 4.3.3. międzynarodowych

5. Ocena pozycji geografii jako dyscypliny naukowej
  - 5.1. w nauce polskiej
    - 5.1.1. atuty
    - 5.1.2. słabości
  - 5.2. w systemie organizacji nauki w Polsce

6. Uwagi dotyczące
  - 6.1. systemu funkcjonowania nauki w Polsce
  - 6.2. możliwości poprawy wskaźnika sukcesu w UE
  - 6.3. możliwości poprawy transferu osiągnięć
  - 6.4. źródeł finansowania, ich wzmocnienia i usprawnienia
  - 6.5. wzmocnienia potencjału kadrowego i jego efektywności

Rok 2013 był pierwszym, w którym organizowano obchody Ogólnopolskiego Dnia Geografa, które mają odbywać się 23 kwietnia każdego roku. Uroczystości obchodzono go między innymi na Akademii Pomorskiej w

Słupsku (fot.1) , na Uniwersytecie im. Jana Kochanowskiego w Kielcach (fot.2), na Wydziale Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego (fot 3), na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego (fot.4), a także w Instytucie Geografii i Rozwoju Regionalnego Uniwersytetu Wrocławskiego (fot.5).

Fot.1.

Fot.2.

Fot.3.

Fot.4.

Fot.5.

W kolejnym punkcie dotyczącym funkcjonowania Komitetu Nauk Geograficznych PAN prof. dr hab. A. Kostrzewski podał listę wybranych konferencji naukowych zorganizowanych i planowanych przy współudziale Komitetu Nauk Geograficznych PAN. Są to:

Konferencja w Stacji Monitoringu Środowiska Przyrodniczego w Białej Górze
 „Funkcjonowanie ekosystemów wybrzeży morskich”
 Uniwersytet im. A. Mickiewicza, Komitet Nauk Geograficznych PAN, 16-17 05 2013

VIII Forum Geografów Polskich „Geografia wobec problemów zmian globalnych”
 Uniwersytet Szczeciński, Komitet Nauk Geograficznych PAN, 10 - 11 06 2013

Warsztaty Geograficzne GIS „Infrastruktura Informacji Przestrzennej” – Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Komitet Nauk Geograficznych PAN - 17 – 21 czerwiec 2013

Konferencja Polsko-Ukraińska „Organizacja geosystemów” – Uniwersytet Lwowski im. I. Franko, Komitet Nauk Geograficznych PAN, 16 – 20 09 2013 (Karpaty Wschodnie)

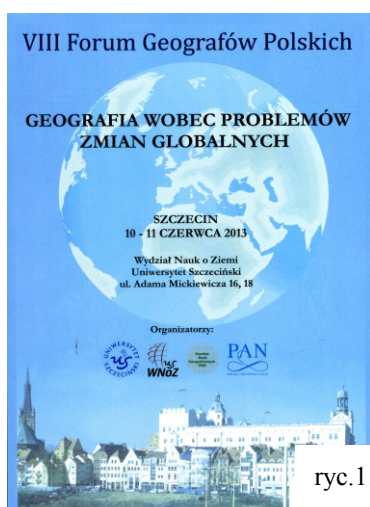
Konferencja w Lublinie „Wykorzystanie badań geograficznych w zarządzaniu środowiskiem i planowaniu przestrzennym” Uniwersytet im. M. Curie-Skłodowskiej, Komitet Nauk Geograficznych PAN, 28-29 11 2013

Międzynarodowa Konferencja Naukowa w roku jubileuszu 40-lecia Roztoczańskiego Parku Narodowego „Ocena stopnia przeobrażeń obszarów cennych przyrodniczo” – Roztoczański Park Narodowy, Uniwersytet Marii Skłodowskiej-Curie w Lublinie, Komitet Nauk Geograficznych PAN, , 29 – 31 05 2014 (Zwierzyniec)

XXIX Seminarium Geografii Wsi pt ”Regionalny wymiar przemian polskiej wsi” Łódź, 20-21 czerwca 2014, Uniwersytet Łódzki, Komitet Nauk Geograficznych PAN

Profesor. A. Kostrzewski poinformował o kalendarium prac komitetu; planowane są posiedzenia Prezydium KNG raz w miesiącu – w bieżącym roku w październiku, listopadzie i grudniu, a Zebranie Plenarne na przełomie listopada i grudnia.

W dniach 10-11 czerwca 2013 na Wydziale Nauk o Ziemi Uniwersytetu Szczecińskiego odbyło się VIII Forum Geografów Polskich, *Geografia wobec zmian globalnych*, której przebieg zreferował prof. dr hab. S. Musielak. Łącznie wygłoszono 32 referaty zgrupowane w sześć sesji tematycznych oraz zaprezentowano 25 posterów. Streszczenia referatów i posterów znalazły się w zwartej publikacji (ryc.1).

ryc.1.

ad. 3. Informacja przewodniczących z realizacji programów komisji i zespołów problemowych

W zastępstwie przewodniczącego Komisji d.s. Międzynarodowej Unii Geograficznej i Współpracy Międzynarodowej prof. dr hab. M. Degórskiego przygotowania do Konferencji Regionalnej MUG w Krakowie 18-22 sierpnia 2014 zreferował prof. dr hab. B. Domański. Patronat Honorowy nad konferencją przyjął Prezydent RP. Bronisław Komorowski. Spotkanie Komitetu Sterującego odbyło się 25 marca 2013 roku i jest już drugi komunikat dotyczący konferencji. Odbywać się ona będzie pod hasłem „Changes, challenges, responsibility”. Planowane są sesje plenarne, sesje komisji oraz sesje tematyczne. Dodatkowo organizowane będą spotkania robocze, a także specjalne sesje dla młodych

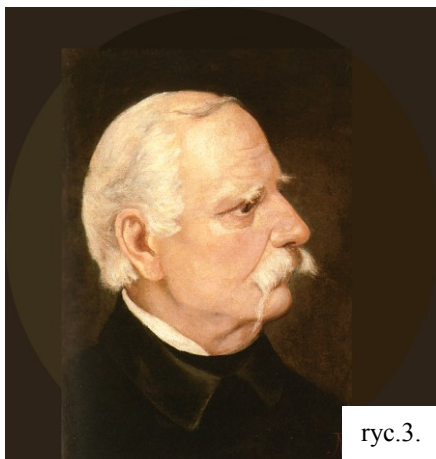
naukowców, nauczycieli geografii na poziomie uniwersyteckim i szkolnym oraz studentów. Odbędą się także wycieczki (11 propozycji) pół - i jednodniowe: min. Stare miasto i Wawel w Krakowie, Nowa Huta, Muzeum Soli w Wieliczce, Ojcowski Park Narodowy, Oświęcim, a także kilkudniowe obejmujące m.in. w Karpaty polskie i słowackie, Śląsk, wschodnią, środkową i zachodnią Polskę, a także Ukrainę. W ramach Konferencji MUG odbędzie się Międzynarodowa Olimpiada Geograficzna, a także 20 „stoisk wystawienniczych” z książkami, mapami i innymi materiałami związanymi z geografią. „Gala dinner” na ok. 400 osób będzie zorganizowany w kopalni soli w Wieliczce (ryc.2).

ryc. 2,

Władze MUG wizytujące Polskę, a zwłaszcza Kraków pozytywnie oceniły infrastrukturę i przygotowania do konferencji. Trwają prace nad „Memorandum of Agreement for International Geographical Union”.

ad. 4. Przewodniczący Zespołu ds. Informatyzacji i Promocji Geografii prof. UAM, dr hab. Z. Zwoliński przedstawił koncepcję wprowadzenia medalu Wincentego Pola (ryc.3)

ryc.3.

i zaprezentował regulamin jego przyznawania opracowany przez Komitet Nauk Geograficznych PAN:

1. Medal Wincentego Pola może być przyznany osobie za szczególne zasługi w dziedzinie rozwoju nauk geograficznych i popularyzowania osiągnięć geografii wśród geografów oraz w społeczeństwie.

2. Medal Wincentego Pola nadaje Komitet Nauk Geograficznych PAN na wniosek Prezydium KNG na podstawie zgłoszeń dziekanów lub dyrektorów ośrodków geograficznych.

3. Wniosek o przyznanie Medalu Wincentego Pola powinien być złożony na piśmie i zawierać: dane personalne kandydata, krótką charakterystykę dorobku naukowego w dziedzinie geografii lub charakterystykę działalności na rzecz popularyzowania i wdrażania osiągnięć geografii w różnych dziedzinach życia.

4. Wniosek o przyznanie Medalu powinien być rozpatrzony przez Komitet Nauk Geograficznych na swym najbliższym plenarnym posiedzeniu od momentu jego złożenia, przyjęty przez tajne głosowanie większością głosów obecnych członków KNG na posiedzeniu, a nadanie Medalu wraz z odpowiednim dyplomem powinno nastąpić na najbliższym Forum Geografów Polskich.

ad. 5. Stanowisko KNG PAN w sprawie miejsca geografii w systemie nauki w Polsce zreferował prof. dr hab. Andrzej Lisowski – przewodniczący Zespołu ds. Organizacji i Struktury Geografii.

„Rozpatrywana kwestia jest tylko pozornie wyłącznie kwestią organizacyjną, ponieważ dotyczy w istocie funkcjonowania współczesnej geografii jako dyscypliny naukowej, a pośrednio braku koncepcji przedmiotowej i metodologicznej dyscypliny. Z punktu widzenia geografii fizycznej zachowanie *status quo* wydaje się uzasadnione, ponieważ w toku współczesnych przeobrażeń struktury nauki w Polsce, mniej lub bardziej zachowuje swoją pozycję określoną ponad pół wieku temu. Większy niepokój przejawiają geografowie społeczno-ekonomiczni, ponieważ brak sformalizowanej pozycji w strukturze nauki utrudnia bieżące funkcjonowanie w coraz bardziej zbiurokratyzowanym systemie.

Członkowie Zespołu otrzymali opracowane przez Przewodniczącego Zespołu zestawienie opinii wskazujących na pozytywne i negatywne aspekty pozostania w jednej geografii lub odrębnej „koegzystencji” geografii fizycznej i społeczno-ekonomicznej. Zachwiana proporcja argumentów, i.e. przewaga argumentacji przeciw utrzymaniu jednej, jak i przeciw podziałowi geografii, wskazywała na trudną sytuację geografii, utrudniającą zajęcie stanowiska i dokonanie wyboru strategii działania.

Rozwiązania dotyczące miejsca geografii w strukturze nauki w Polsce mogą być następujące:

- a) utrzymania statusu jednej dyscypliny i jednoobszarowości (przyrodnicza)
- b) utrzymania statusu jednej dyscypliny i wejścia w wieloobszarowość (przyrodnicza i społeczna)
- c) powołanie odrębnych dyscyplin geograficznych w obrębie dziedziny nauk o Ziemi (geografia fizyczna) i dziedzinie nauk społecznych lub ekonomicznych (geografia społeczno- ekonomiczna)
- d) powołania odrębnych dyscyplin geograficznych w obrębie nowej dziedziny „nauki geograficzne” (poprzez analogię np. z naukami ekonomicznymi).

Formalnie geografia społeczno-ekonomiczna obejmuje: dziedzinę nauk ekonomicznych (geografia ekonomiczna); dziedzinę nauk społecznych (geografia polityczna i geografia społ.); dziedzinę nauk humanistycznych (geografia kultury). W opinii członków Zespołu akceptowana strukturyzacja dyscypliny jest jednak następująca:

- utrzymania jednej dyscypliny, ale z wprowadzeniem wielkoobszarowości;
- realnie może to być tylko dwuobszarowość (przyrodnicza i ekonomiczna lub społeczna). Obecny -stan kadrowy dyscypliny uniemożliwia wejście w trzy obszary nauki;
- w klasyfikacji nauk MNiSZW kilka dyscyplin ma charakter dwuobszarowy (jedna dyscyplina nawet trzyobszarowy).

Pomimo rozbieżności stanowisk, zarówno zwolennicy jedności, jak i zwolennicy zmian struktury geografii przychylają się w większości ku nadaniu geografii statusu nauki dwuobszarowej, funkcjonującej w obszarze nauk przyrodniczych (dziedzina nauk o Ziemi) i nauk społecznych (dziedzina nauk ekonomicznych). Oznacza to jednak utrzymanie problemów z realizacją awansów naukowych na podstawie prac, które należy przypisać zdecydowanie do obszaru nauk humanistycznych”.

ad. 6. Po referacie prof. dr hab. A. Lisowskiego odbyła się dyskusja. Głos w niej zabrali: prof. Bolesław Domański, prof. Leszek Starkel, prof. Tadeusz Strykiewicz, prof. Andrzej Jankowski, prof. Daniela Szymańska, prof. Jacek Jania, prof. UAM Zbigniew Zwoliński, prof. Andrzej Suliborski, prof. Marek Degórski, prof. Andrzej Mizgajski. Dyskusję podsumował prof. Andrzej Kostrzewski.

Następnie głos zabrali w dyskusji zamykającej prof. Leszek Starkel oraz prof. Andrzej Lisowski. Całość podsumował prof. Andrzej Kostrzewski. Po burzliwej dyskusji przyjęto uchwałę Komitetu Nauk Geograficznych PAN w sprawie miejsca geografii w systemie nauki:

„Zebranie plenarne Komitetu Nauk Geograficznych PAN akceptuje przedstawioną koncepcję działań zmierzającą do nadania dyscyplinie geografia charakteru dwuobszarowego (obszar nauk przyrodniczych; dziedzina nauk o Ziemi oraz obszar nauk społecznych, dziedzina nauk ekonomicznych) oraz zobowiązuje Prezydium KNG PAN do realizacji przyjętej koncepcji zmian miejsca geografii w strukturze nauki w Polsce.”

Po zakończeniu ogólnej dyskusji prof. A. Kostrzewski życzył zebranych badań terenowych oraz dobrego wypoczynku oraz poinformował, że kolejne (drugie w tym roku) Zebranie Plenarne odbędzie się na przełomie listopada i grudnia 2013 roku.

Warszawa 11 09 2013

Protokół sporządziła

dr hab. Ewa Roo-Zielinska, prof. IG i PZPAN